

•••
Vervolg van blz. 23

dood is wel. Ik denk dat zij ergens daarboven is.'

'Bij mij is het anders', zegt Seppe. 'Het was toen een erg moeilijk jaar, want enkele weken na Siel is ook mijn grootmoeder gestorven. Ik weet niet of er een hemel is, maar Siel en mijn grootmoeder zitten in mijn hart. Dat gaat nooit voorbij.'

'Voor mij is ze er nog steeds', zegt Kaat. 'Toen ze pas dood was, had ik een Siel-dooos op mijn kamer. Soms wilde ik haar iets vertellen of vragen. Dan schreef ik mijn vraag op een briefje en stopte het in die doos. Toen ik insliep, droomde ik altijd over Siel: zij praatte tegen me en gaf het antwoord op mijn vragen. Ik denk graag terug aan alle fijne dingen die we samen gedaan hebben. Mijn beertje helpt me daarbij, het beertje dat we gekregen hebben tijdens onze uitstap met Make-a-Wish.'

'Weet je waaraan ik graag terugdenk?' zegt Seppe. 'Aan die keer toen Siel de klas binnenkwam met van die keilekkere koekjes, die ze zelf gemaakt had! We kregen toen het recept mee naar huis, en nu maken we die koekjes ook soms thuis.'

'Ik ben nog altijd blij als ik denk aan een grote picknick bij haar in de tuin', zegt Julie. 'Vier meisjes mochten met haar in de boomhut, en ik was erbij.'

'Op een erg hete dag ging ik bij haar spelen', herinnert Kaat zich. 'Iedereen wilde zwemmen, en ik ook. Maar Siel mocht er niet in, en dat vond ik zo jammer voor haar. Dus bleef ik aan de kant zitten. En toen heeft ze me gewoon het water in geduwd.'

Juf Gerd herinnert zich vooral een bijzondere uitstap met de klas, op een heldere februaridag. 'Het leek die dag wel lente. We zijn toen met zijn allen naar Siel gefietst voor een verrassingsbezoek. We gingen voor haar huis staan, en we riepen in koor...'

Kaat (voorzichtig glimlachend): 'Surprise!'

'De jongens hebben voetbal in de tuin, en de meisjes gingen samen met Siel op de trampoline zitten', gaat juf Gerd verder. 'Siel straalde. Ze heeft er 's avonds een stukje over geschreven op de blog.'

Of ze nog iets willen toevoegen aan alles wat ze verteld hebben? Voor Kaat is het goed geweest, maar Seppe en Julie willen nog iets kwijt.

Seppe: 'Toen Siel nog leefde, werd er een benefiet voor haar georganiseerd. Ik moest die dag naar de Chiro, en mijn moeder dacht dat we in groep naar dat benefiet zouden gaan. Dat was niet het geval. Ik heb alles gemist, en dat kan ik mezelf maar niet vergeven.' Er volgen enkele troostende woorden van de juf, en daarna luidt Julies verzuchting: 'Siel is gecremeerd en de urn staat bij haar thuis. Dat is mooi, maar ik mis een plek om naartoe te gaan. Er is geen graf, er is helemaal niets.' Alles is gezegd. Voor ze de klas

Rune en Talle, de zusjes van Siel. © Jimmy Kets

Talle: 'Ik wist niet hoe ik dat moest doen, over zoiets ergs praten. Ik wist me geen blijf met alles wat ik voelde'

Rouwen is geen ziekte

'Achter de regenboog' is een vzw, die zich bekommert om rouwende kinderen en jongeren. Nicole Everaerts, moreel consulente en drijvende kracht achter de vereniging, beaamt dat adolescenten vaak moeilijker gehoor vinden bij leeftijdgenoten dan lagere-schoolkinderen. 'Tieners zijn met andere dingen dan de dood bezig: ze willen de wereld ontdekken, van alles proeven, zich amuseren. Een rouwende puber stapt niet snel naar een volwassene met zijn verhaal. Die spiegelt zich aan de peergroup. Het internet biedt gelukkig uitkomst. Je vindt veel fora waar ze met lotgenoten van gedachten kunnen wisselen.' Leren omgaan met pijn en verlies vindt zij fundamenteel in de opvoeding. Dat begint al heel vroeg en zit vaak in kleine dingen. Een ballon die losraakt en in de wolken verdwijnt, hoeft niet meteen vervangen te worden, alleen maar omdat het kind huilt. Net zomin als een huisdier dat sterft meteen vervangen moet worden. Maar er is meer.

'Vaak durven ouders niet te huilen in het bijzijn van hun kinderen. Ze willen hun kind extra leed besparen. Maar als ouders hun eigen gevoelens niet toelaten, dan wordt dat kinderverdriet meteen ook taboe. Rouwen is niet verkeerd. Het is geen ziekte. Het hoort gewoon bij een mensenleven.'

'Ik raad mensen aan eerlijk te zijn met kinderen. Dat geeft een gevoel van veiligheid. En soms houdt die eerlijkheid in dat we durven te zeggen: "Ik weet het niet." Vraag aan een kind wat het er zelf over denkt. Kinderen die weggehouden worden van alles wat met de dood te maken heeft, slaan aan het fantaseren. En hun fantasie is vaak een stuk gruwelijker dan de werkelijkheid.' Dat scholen vandaag grote inspanningen leveren bij het opvangen en begeleiden van kinderen in rouw juicht zij toe. Al plaatst ze meteen een voorzichtige kritische kanttekening: 'Soms vergaloppeert men zich in zijn goede wil, doet men té hard zijn best. Een leerkracht die een jaar lang de stoel van het overleden klasgenootje leeg liet staan, kreeg na verloop van tijd veront-ruste ouders over de vloer: of de rouwperiode in de klas stilaan mocht worden afgerond, want hun kind sliep nauwelijks nog, omdat het voortdurend aan dat dode vriendje herinnerd werd.'

ONLINE
<http://users.telenet.be/achterderegenboog/>

verlaten, zegt Seppe met een zucht die van diep lijkt te komen: 'Eigenlijk doet het wel deugd dat we dit allemaal eens mogen vertellen.'

Die avond mailt Gerd Vanherck het tekstje dat Siel op de blog schreef na het verrassingsbezoek: *Ze zijn stiekem naar hier gekomen met de fiets. Alle kinderen van het vijfde leerjaar zijn mij komen bezoeken. Keiplezant om iedereen nog eens in 't echt te zien. Het mocht nog veel langer duren. Ik ben héél blij met deze verrassing. Dank u, leerlingen van het vijfde leerjaar.*

MAG DAT WEL, LACHEN?

Martine Van Lieshout, de moeder van Siel, herinnert zich hoe overmand door verdriet ze zich die eerste tijd voelde. En hoe moeilijk het daardoor was om troost te bieden aan haar twee andere kinderen.

'Als je kind sterft, verandert je hele leven', zegt ze. 'Bij kinderen horen toekomstplannen, en van de ene dag op de andere was dat allemaal voorbij. We hadden zoveel werk met onszelf, maar ik besefte goed dat het voor de kinderen ook hard was. Rune, de jongste, heeft alles op een heel speelse manier verwerkt. Ze begon meteen spulletjes van Siel te verzamelen: een balpen, kledingstukken en zoveel meer. Alles heeft een plaats gekregen op haar kamer. Ze babbelde ook vaak over Siel, haalde herinneringen op aan grappige voorvallen, waar wij dan moesten om glimlachen.'

Talle, nu veertien, beleefde alles al veel bewuster.

'Siel was een vrolijke zus. Een doorzettertje', vertelt ze. 'Ze was ook heel slim, slimmer dan ik. Maar minder sportief. Haar dood was een enorme schok. Ik wist dat het zou gebeuren, maar al die tijd ben ik blijven hopen dat het toch goed zou komen met haar. Toen ze stierf, kon ik alleen maar heel hard huilen. Liefst alleen, op mijn kamer, want mijn ouders hadden het al zwaar genoeg. Dan praatte ik tegen het knuffelbeestje dat Siel me gegeven had, en stelde ik me voor dat ze me zou horen.'

Talle praatte met niemand over haar verdriet. 'Ik wist niet hoe ik dat moest doen, over zoiets ergs praten. Het is niet dat ik me niet begrepen voelde, maar ik wist me geen blijf met alles wat ik voelde. Ik ben toen een tijdlang bij een psycholoog geweest, en die gesprekken hebben me heel veel deugd gedaan.'

Ook Talle heeft — een ideeetje van haar moeder — een Siel-dooos op haar kamer. Het is een doos vol herinneringen. 'Telkens wanneer me iets te binnen valt over Siel, schrijf ik dat op en verdwijnt het in de doos. Er komen nog steeds herinneringen bij. Ik bewaar alles voor later.'

Vandaag vindt Talle het nog steeds moeilijk om met leeftijdgenoten te praten over de dood van haar zusje. Ze leidt het leven van een tiener, zoals alle anderen. En ze lacht soms, net als iedereen, al voelt ze zich daar meteen schuldig over: 'Ik vraag me dan af: mag ik dat wel, lachen?'